

Verantwoordingsdocument

Autoschadehersteller (SH)

Geldig vanaf cohort: 2018- 2019

Crebo: 25225

versie: 1v1

Inhoud

INLEIDING	4
Voor wie?	4
OPBOUW VAN DE EXAMINERING	5
Uitgangspunt: kwalificatiedossier	5
Examinering: instrumentenmix	6
Geen beroepsgericht Nederlands, Engels of rekenen	6
Examenplan: met welk(e) exameninstrument(en) wordt welk deel van het kwalificatiedossier geëxamineerd?	7
Openheid en duidelijkheid	8
Informatie over de vaststelling van Stem-exameninstrumenten	8
INFORMATIE OVER HET GEBRUIK VAN EXAMENINSTRUMENTEN VAN STEM	9
De exameninstrumenten van Stem op de juiste manier inzetten	9
Deskundige, gekwalificeerde beoordelaars	9
Functieprofiel beoordelaar mbo-examens mobiliteitsbranche	10
DE BEOORDELING	13
Beoordelingsformulier	13
Beoordelen met o/v/g	13
Beoordeling toelichten – in elk geval bij ‘o’	14
Ook vermelden op het notitieblad bij het beoordelingsformulier	14
Verantwoording van de gekozen beoordelingsschalen	15
CIJFERBEPALING	16
Uitgangspunten cijferbepaling	16
Cijferberekeningstool	16
De formules achter de cijferberekeningstool	16
Eindcijfer per kerntaak bepalen	20

Inleiding

Voor wie?

Dit verantwoordingsdocument is bedoeld voor leden van examencommissies en voor de Inspectie van het Onderwijs. U leest hier meer over de keuzes die Stem heeft gemaakt op het vlak van exameninhouden en examenvormen.

Begrippenlijst

In het mbo worden veel verschillende benamingen gebruikt voor zaken die eigenlijk ongeveer hetzelfde inhouden. Om verwarring te voorkomen, hanteert Stem zo consequent mogelijk steeds dezelfde namen. De belangrijkste begrippen zijn opgenomen in een begrippenlijst. Deze begrippenlijst is terug te vinden in de handleidingen voor bij de examinering betrokkenen. Dit zijn altijd de kandidaat en de organisator. Daarnaast zijn er, afhankelijk van de precieze samenstelling van de examenmix, ook handleidingen voor de Proeve-beoordelaar en/of de leermeester.

Opbouw van de examinering

Uitgangspunt: kwalificatiedossier

Stem ontwikkelt examens aan de hand van de kwalificatiedossiers. Hierna vindt u informatie over de manier waarop Stem dit aanpakt.

Kwalificatiedossier: altijd 'basisdeel' en meestal ook 'profieldeel'

In de meeste kwalificatiedossiers worden meerdere kwalificaties (beroepen) beschreven. Bijna elk kwalificatiedossier bestaat uit een basisdeel en een profieldeel. In het basisdeel wordt datgene beschreven wat voor alle kwalificaties in het dossier geldt. In de profieldelen staat alleen datgene wat voor één van de afzonderlijke kwalificaties van toepassing is.

Overigens zijn er voor de mobiliteitsbranche ook enkele kwalificaties die alleen uit een basisdeel bestaan.

Kerntaken: vakkennis, vaardigheden en werkprocessen

Zowel het basisdeel als het profieldeel van elke kwalificatie is onderverdeeld in kerntaken en werkprocessen. Kerntaken zijn de belangrijkste taken binnen het beroep. Bij elke kerntaak van een kwalificatie worden vakkennis en vaardigheden genoemd. Dit zijn kennis en vaardigheden die de beginnend beroepsbeoefenaar nodig heeft om zijn werkzaamheden te kunnen doen. Iedere kerntaak is op zijn beurt opgesplitst in werkprocessen. Dit zijn de onderdelen waaruit de kerntaak is opgebouwd.

Werkproces: omschrijving, gedrag en resultaat

Elk werkproces in het kwalificatiedossier omvat de onderdelen omschrijving, resultaat en gedrag. In de omschrijving wordt beknopt beschreven welke activiteiten de Autoschadehersteller (SH) binnen het werkproces uitvoert. Bij resultaat wordt aangegeven waar die activiteiten toe zouden moeten leiden. En onder gedrag staat, op welke manier de kandidaat de activiteiten uit de omschrijving moet uitvoeren om het resultaat te kunnen bereiken.

Beoordelingscriteria en aanvullende beoordelingscriteria

Om te kunnen bepalen of de kandidaat de kerntaken goed genoeg kan uitvoeren om gediplomeerd te worden, heeft Stem per werkproces beoordelingscriteria geformuleerd. Deze zijn direct afgeleid van het gedrag en het resultaat. De zaken die onder die kopjes genoemd worden, zijn namelijk in principe concreet en waarneembaar. Daarnaast zijn er bij sommige werkprocessen aanvullende beoordelingscriteria benoemd. Hier zijn verschillende redenen voor.

Soms ontbreken er onder het kopje 'gedrag' zaken die nodig zijn om het beschreven werkprocesresultaat te bereiken. In andere gevallen worden activiteiten die in de 'omschrijving' of in de titel van het werkproces genoemd zijn, niet uitgewerkt in concreet waarneembare gedragingen. Dit wordt met enige regelmaat opgelost door vaardigheden die aan het begin van de kerntaak staan, bij één of meer werkprocessen van die kerntaak op te nemen als aanvullende beoordelingscriteria.

Zowel hierbij als bij het formuleren van andere aanvullende beoordelingscriteria is gewerkt op basis van kennis van en ervaring met de beroepssituatie. Daarnaast zijn in sommige gevallen andere, externe documenten als bron gebruikt. Hierbij kunt u bijvoorbeeld denken aan het *Referentiekader Taal - Nederlandsten* behoeve van de beoordeling van gespreksvaardigheid. Voor alle aanvullende beoordelingscriteria geldt, dat in het examenplan vermeld wordt wat de herkomst ervan is.

Examinering: instrumentenmix

Om het beroepsgerichte deel van zijn opleiding met een voldoende af te ronden, moet de kandidaat over bepaalde kennis en vaardigheden beschikken. Om te bepalen of de kandidaat die kennis en vaardigheden inderdaad heeft, stelt Stem een combinatie van verschillende soorten beoordelingsinstrumenten beschikbaar. Deze beoordelingsinstrumenten vormen samen de 'instrumentenmix'. Zo wordt de kennis van de kandidaat in de meeste kwalificaties getest met één of meer theorie-examens. Daarnaast worden de beroepsvaardigheden deels met behulp van de BPV-examenbeoordeling en deels met behulp van Proeven van Bekwaamheid beoordeeld. Op deze manier komt het instrumentarium van Stem tegemoet aan de eis uit het waarderings-/toezichtkader van de Onderwijsinspectie, die luidt dat er sprake moet zijn van een evenwichtige en passende beoordeling van de in het kwalificatiedossier genoemde kennis, vaardigheden en houdingsaspecten.

De indeling van het Stem-instrumentarium resulteert er bovendien in, dat een deel van de examinering plaatsvindt in de beroepspraktijk. Als u de instrumenten inzet zoals door Stem beschreven, borgt u daarnaast ook dat de beroepsvaardigheden van de kandidaat door meer dan één persoon en op meer dan één moment worden beoordeeld.

Geen beroepsgericht Nederlands, Engels of rekenen

Voor deze kwalificatie gelden geen eisen met betrekking tot beroepsgerichte Nederlandse en Engelse taalvaardigheid of beroepsgerichte rekervaardigheid. Stem ontwikkelt dan ook geen instrumenten voor de examinering daarvan.

Examenplan: met welk(e) exameninstrument(en) wordt welk deel van het kwalificatiedossier geëxamineerd?

In het examenplan kunt u zien op welke manier het Stem-instrumentarium het kwalificatiedossier afdekt.

Ten eerste geeft het examenplan van ieder werkproces een overzicht op gedrags- en resultaatniveau. U leest er naar welke beoordelingscriteria gedrag en resultaat vertaald zijn, en met behulp van welk(e) exameninstrument(en) de prestaties van de kandidaat op deze criteria beoordeeld worden. Daarnaast is er per kerntaak een overzicht van de manier waarop de vakkennis en vaardigheden beoordeeld worden. Daarbij zijn er in principe twee mogelijkheden. De vakkennis en vaardigheden kunnen ten eerste impliciet of expliciet in één of meer Proeven van Bekwaamheid of in de BPV-examenbeoordeling aan bod komen. In dat geval wordt er in het examenplan vermeld met behulp van welke beoordelingscriteria dit gebeurt. Ten tweede kan met name vakkennis apart geëxamineerd worden in een (of meer) theorie-examen(s), en beroepsgerichte Engelse taalvaardigheid in een (of meer) apart(e) taalvaardigheidsexamen(s). Als dit het geval is, staat de naam van dat examen achter het betreffende vakkennisonderwerp of de betreffende vaardigheid.

Theorie-examen vakleer

Stem heeft voor deze kwalificatie theorie-vragen voor de vakleer ontwikkeld, gebaseerd op het herziene kwalificatiedossier, geldig vanaf 2015-2016.

De vragen zijn opgenomen in een digitale vragenbank. Vanuit deze bank worden random, op basis van een matrijs, examens gegenereerd.

Verantwoording en inhoud examen

De examens zijn gebaseerd op de kennisaspecten, zoals die onder 'Vakkennis en vaardigheden' vermeld staan bij de kerntaken in het kwalificatiedossier. In sommige kwalificatiedossiers zijn deze kennisaspecten erg summier beschreven. In die gevallen is de onderliggende kennis van sommige vaardigheden ook opgenomen in de theorie-examens.

Wanneer de kennisaspecten tussen kerntaken overlappen, kiest Stem ervoor om die kennis maar één keer te bevragen en niet per kerntaak. Het examenresultaat wordt dan meegeteld bij die kerntaak waarbij de meeste kennis wordt verondersteld.

In de matrijs voor het examen is aangegeven welke onderwerpen in het examen aan de orde kunnen komen, hoeveel vragen er in het examen zitten en hoeveel tijd de kandidaten aan het examen daarvoor krijgen. De matrijs is te vinden op StemToets, in het mapje voor de kwalificatie.

Resultaat

Het theorie-examen moet met een voldoende worden afgesloten om een voldoende resultaat voor die kerntaak te kunnen halen, waarbij het examen wordt meegeteld.

Bij welke kerntaak dat is, en de weging van de verschillende examenonderdelen, staat vermeld in de examenmix. Die kunt u vinden op StemToets in het mapje voor de kwalificatie.

Keuzes rondom Proeven van Bekwaamheid en BPV-examenbeoordeling

In de handleidingen voor de kandidaat, beoordelaar, leermeester en organisator zijn aparte hoofdstukken opgenomen over de regels rondom de Proeven van Bekwaamheid en de BPV-examenbeoordeling, en de keuzes die de school daarover moet maken.

Openheid en duidelijkheid

De kandidaat heeft er recht op om te weten waar hij op beoordeeld gaat worden. Daarom mag hij bijna alle documenten die bij zijn examinering ingezet worden, inzien. Het gaat dan bijvoorbeeld om de examenmix, de Proeve-beoordelingsformulieren en de BPV-examenbeoordelingsformulieren. Deze mag u door de kandidaat laten bekijken. Ook mag u hem er een kopie van geven. Het enige waarvan de kandidaat niet van tevoren kennis van mag nemen, zijn de precieze invulling van schriftelijke examens en praktijksimulaties. Bij 'schriftelijke examens' kunt bijvoorbeeld denken aan beroepsgerichte theorie-examens en beroepsgerichte Engelse taalvaardigheidsexamens. Een voorbeeld van een praktijksimulatie waarvoor dit geldt, is een Proeve waarbij de kandidaat eerst zelf moet beredeneren en/of onderzoeken wat de oorzaak van een bepaald probleem met een voertuig is, voordat hij dat probleem kan oplossen. Als de kandidaat de oorzaak al van tevoren te weten komt, kan hij de opdracht natuurlijk een stuk gemakkelijker uitvoeren. Hij krijgt dan eigenlijk de helft van de Proeve cadeau. Bovendien bewijst hij op deze manier niet dat hij als beginnend beroepsbeoefenaar moet kunnen.

Informatie over de vaststelling van Stem-exameninstrumenten

Misschien vraagt u zich af hoe Stem te werk gaat bij het vaststellen van examens. En mogelijk vragen uw examencommissie of de Onderwijsinspectie er op enig moment naar. Hieronder staat daarom een korte beschrijving van het vaststellingsproces. Op de website van Stem (www.stichtingstem.nl) vindt u meer gedetailleerde informatie over de constructie- en vaststellingsprocessen en -procedures van Stem. Ook staat daar een blanco exemplaar van het hierna genoemde MetaB.

Nadat een exameninstrumentarium is ontwikkeld door een deskundige examenontwikkelaar, wordt het door een andere examenontwikkelaar gecontroleerd aan de hand van een zogeheten meta-beoordelingsinstrument (MetaB). Dit MetaB heeft de vorm van een vragenlijst. De vragen die erop staan, zijn direct afgeleid van de eisen uit de 'Normenbundel exameninstrumenten' van de Onderwijsinspectie. Per vraag geeft de controlerend ontwikkelaar aan, op welke manier het exameninstrumentarium aan deze eisen voldoet. Hij vermeldt erbij, op welke pagina of pagina's van welke documenten van het instrumentarium dit is terug te vinden.

Het exameninstrumentarium wordt vervolgens in zijn geheel voorgelegd aan de Vaststellingscommissie van Stem, samen met het ingevulde MetaB. Als de Vaststellingscommissie akkoord gaat met het instrumentarium, geeft zij een positief advies aan het bestuur van Stem. Dat stelt het instrumentarium dan definitief vast en ondertekent het MetaB. Dat wordt tegelijk met de exameninstrumenten zelf op Stemtoets geplaatst. U als gebruiker kunt het daarvandaan downloaden.

Informatie over het gebruik van exameninstrumenten van Stem

De exameninstrumenten van Stem op de juiste manier inzetten

Stem houdt bij de ontwikkeling van exameninstrumenten rekening met wet- en regelgeving en met de eisen van de Onderwijsinspectie. Bij de uitvoering van de examinering wilt u hier natuurlijk ook aan voldoen.

Daartoe moet u er in elk geval voor zorgen dat:

- het beoordelingsinstrumentarium van Stem wordt ingezet op de daarin beschreven wijze. Dit betekent, dat u het instrumentarium onveranderd inzet. Doet u dit niet, dan moet u de door u doorgevoerde wijziging(en) of andere werkwijze zelf verantwoorden.
- de cijfers worden berekend met behulp van de cijferberekeningstool (of in elk geval met behulp van de achterliggende formules). Over de cijferberekeningstool vindt u elders in dit document meer informatie.
- de beoordelaars voldoen aan het geschetste functieprofiel dat u elders kunt vinden in dit document.

Deskundige, gekwalificeerde beoordelaars

Stem raadt scholen aan om deskundige, gekwalificeerde beoordelaars in te zetten. Maar wanneer is een beoordelaar 'deskundig en gekwalificeerd'?

Stem hanteert het 'functieprofiel examiner' van de Nederlandse Vereniging voor Examens (NVE) als uitgangspunt. De NVE heeft, zeker ook op het punt van functieprofielen voor examenfunctionarissen, een breed draagvlak. Dit wordt onderstreept door het feit dat een organisatie als het Cito zijn assessorentrainingen aan de hand van het NVE-functieprofiel inricht.

Het door de NVE opgestelde functieprofiel is zeer breed ingestoken. Dat is logisch, want het moet bruikbaar zijn voor alle denkbare examensituaties.

De gebruiker van het Stem-instrumentarium hoeft natuurlijk alleen rekening te houden met de eigen, specifieke situatie: mbo-examens in de mobiliteitsbranche. Om de herkenbaarheid van het functieprofiel te vergroten, heeft Stem het in haar eigen versie aangepast aan die context. Zo is algemene terminologie vervangen door de begrippen die Stem gebruikt. Ook zijn examenvormen die niet voorkomen in het Stem-instrumentarium, weggelaten. Stem gaat ervan uit dat het functieprofiel op deze manier prettiger leesbaar en mede daardoor beter bruikbaar zal zijn.

Binnen het Stem-instrumentarium is dit functieprofiel in elk geval van toepassing voor:

- beoordelaars van Proeven van Bekwaamheid
- leermeesters en/of anderen die de BPV-examenbeoordeling uitvoeren

De theorie-examens van Stem bestaan uit meerkeuzevragen die digitaal worden afgenomen. Deze examens worden geautomatiseerd nagekeken. Hierbij is dus niet of nauwelijks sprake van een beoordelaar in de hierna beschreven betekenis van het woord.

Waarborgen en bevorderen van deskundigheid

Wie de juiste opleidings- en/of werkervaringsachtergrond heeft, een beoordelaarstraining volgt en onder begeleiding ervaring opdoet, legt daarmee een goede basis om als beoordelaar te kunnen fungeren. Vervolgens is het van groot belang dat de beoordelaar zijn kennis en vaardigheden up-to-date houdt. De verantwoordelijkheid daarvoor ligt in eerste instantie bij de individuele beoordelaar zelf - zo blijkt ook uit het functieprofiel. Maar omdat de eindverantwoordelijkheid voor een kwalitatief goede beoordeling bij examenorganisator ligt, heeft deze er alle belang bij om de vinger aan de pols te houden. Dit kan de examenorganisator doen door het functioneren van de beoordelaars voortdurend te monitoren. Daarnaast kan hij bij- en nascholing aanbieden en/of faciliteren. Stem raadt examenorganisatoren aan om datgene wat zij op dit gebied ondernemen, formeel vast te leggen in de eigen (examen)procesbeschrijvingen.

Functieprofiel beoordelaar mbo-examens mobiliteitsbranche

Doel van de functie

- Een beoordelaar beoordeelt de toepassing van vakkennis en vakvaardigheden van kandidaten.
- De beoordeling bestaat uit een eindresultaat met een onderbouwing aan de hand van de beoordelingscriteria en/of aan de hand van een antwoordmodel.
- De beoordeling kan betrekking hebben op observatie van de kandidaat, op schriftelijk werk van zijn hand, of op andere bewijzen van zijn toepassing van vakkennis en vakvaardigheden.

Plaats van de functie in de organisatie

- De beoordelaar voert zijn werkzaamheden uit bij of in opdracht van de examenorganisator.
- De beoordelaar voert zijn werkzaamheden alleen, in overleg of samen met andere beoordelaars uit.
- De beoordelaar stemt de invulling van zijn werkzaamheden af op de procedure voor afname en beoordeling van de examenorganisator.
- Als dat conform de geldende procedures vereist is, geeft de beoordelaar de kandidaat feedback op zijn prestaties.
- Als dat conform de geldende procedures vereist is, geeft de beoordelaar de examencommissie informatie over en/of een toelichting op de beoordeling die hij heeft uitgevoerd.

Kennis en vaardigheden van de beoordelaar

Kennis

De beoordelaar heeft kennis van:

- de wet- en regelgeving over examinering in het mbo;
- het examenreglement en/of de examenprocedures van de examenorganisator en de activiteiten die hij in het kader daarvan moet uitvoeren;
- de kwalificatiedossiers en het vereiste eindniveau van de opleiding(en) waarvoor hij als beoordelaar optreedt;
- beoordelingsmethoden voor gedrag, vaardigheden en (toepassing van) vakkennis, waaronder ook interviewtechnieken;
- beoordelingsfouten die bij beoordelingen gemaakt kunnen worden en methodes om deze fouten te vermijden;
- specifieke aandachtspunten voor het beoordelen met behulp van de exameninstrumenten waarmee hij moet werken;
- de kwaliteitscriteria waaraan zijn beoordeling volgens wet- en regelgeving over examinering in het mbo en volgens eventuele aanvullende eisen van de examenorganisator moet voldoen.

Vaardigheden

De beoordelaar kan: in het algemeen:

- op een correcte wijze mondeling en schriftelijk communiceren in het Nederlands (en/of als de examenorganisator en hij dat bij zijn aanstelling overeen zijn gekomen, in een andere taal);
- naar aanleiding van reflectie, feedback en scholing, de eigen werkwijze evalueren, verantwoorden en verbeteren;

ter voorbereiding op en/of in aanloop naar een examen:

- met mede-beoordelaars overleggen over de afnameprocedure en beoordeling;
- aan kandidaten uitleggen wat van hen verwacht wordt;
- een afnamesituatie creëren waarin kandidaten zich fysiek en relationeel veilig voelen;

tijdens een examen:

- de prestaties van kandidaten volgens de voorgeschreven procedures observeren, registreren en beoordelen;
- het verloop van het examen en eventuele bijzonderheden registreren en hiervan verslag doen;

na afloop van een examen:

- kandidaten mondeling en/of schriftelijk feedback geven op hun prestaties;
- mondeling en/of schriftelijk verslag doen aan de examenorganisator van het verloop van het examen en eventuele bijzonderheden;
- alleen, in overleg of samen met mede-beoordelaars de afname en de beoordeling evalueren en de bevindingen mondeling of schriftelijk terugkoppelen aan de examenorganisator;
- de examenorganisator adviseren over en verbeter suggesties doen voor exameninstrument en examenprocedures. -

De beoordeling

Vier ogen-principe

Aan Stem wordt regelmatig gevraagd naar het vierogen-principe en hoe dit in de Steminstrumenten geborgd is.

Stem is van mening dat het beoordelen van een examen door twee beoordelaars de voorkeur heeft.

In de besluitvorming moet echter meegewogen worden of dit mogelijk en betaalbaar is.

Omdat Stem vaak terugkrijgt dat dit niet haalbaar is, is er geen harde eis geformuleerd, maar is de mogelijkheid wel aangegeven. Daarom is het binnen de Stem-instrumenten wel mogelijk om een examen(onderdeel) met twee beoordelaars te beoordelen (zie handleiding voor de organisator).

Stem ontwikkelt in de meeste gevallen één proeve per kerntaak of in sommige gevallen (bij de niet-technische kerntaken) meerdere proeven per kerntaak. Omdat een kwalificatie meerdere kerntaken heeft, zijn er ook meerdere proeven per kwalificatie. Als de proeven dan door verschillende beoordelaars worden beoordeeld, zijn er meer dan twee ogen (één beoordelaar) betrokken.

Bij Autotechnicus, met drie proeven, wordt dit deel dan door zes ogen beoordeeld als elke proeve een andere beoordelaar heeft. Daar komt nog de beoordeling in de beroepspraktijk door de praktijkopleider, en eventueel de BPV-begeleider, en het theorie-examen bij.

Als een school het op deze wijze inricht, voldoet men in ieder geval aan het "meer dan twee ogen"-principe.

Beoordelingsformulier

De beoordelaar beoordeelt de prestaties van de kandidaat aan de hand van een beoordelingsformulier met beoordelingscriteria.

Beoordelen met o/v/g

De beoordelaar bepaalt of de kandidaat onvoldoende (o), voldoende (v) of goed (g) aan ieder beoordelingscriterium op het beoordelingsformulier voldoet. Dit noteert hij in de kolommen 'o', 'v' en 'g'.

De beoordelaar bepaalt zijn keuze voor 'o', 'v' of 'g' aan de hand van de 'portretten' die verderop staan. Hij moet hierbij steeds in zijn achterhoofd houden dat de kandidaat een beginnend beroepsbeoefenaar is. Hij moet de dingen die in het kwalificatiedossier staan, wel kunnen, maar nog niet zo snel en handig als iemand die al jaren in het vak zit.

In de volgende gevallen geeft de beoordelaar een **ONVOLDOENDE** voor een beoordelingscriterium:

- De kandidaat voert zijn werkzaamheden niet uit zoals dat volgens de opdracht en/of het beoordelingscriterium moet.
- De kandidaat maakt fouten bij de uitvoering van zijn werkzaamheden en herstelt deze niet binnen de tijd waarin hij de opdracht af moet hebben.
- De kandidaat heeft meer hulp en ondersteuning nodig dan een beginnend beroepsbeoefenaar zou moeten krijgen.
- De kandidaat voert zijn werkzaamheden in een onlogische volgorde uit.

In de volgende gevallen geeft de beoordelaar een **VOLDOENDE** voor een beoordelingscriterium:

- De kandidaat voert zijn werkzaamheden uit zoals dat volgens de opdracht en/of het beoordelingscriterium moet.
- De kandidaat maakt fouten bij de uitvoering van zijn werkzaamheden, maar herstelt deze binnen de tijd waarin hij de opdracht af moet hebben.
- De kandidaat voert de werkzaamheden zo zelfstandig uit als van een beginnend beroepsbeoefenaar verwacht mag worden.
- De kandidaat voert zijn werkzaamheden in een logische volgorde uit.

In de volgende gevallen geeft de beoordelaar een **GOED** voor een beoordelingscriterium:

- De kandidaat maakt geen fouten bij de uitvoering van zijn werkzaamheden.
- De kandidaat werkt zelfstandiger en vlotter dan van een beginnend beroepsbeoefenaar verwacht mag worden. Hij heeft weinig tijd nodig om te bedenken op welke manier en in welke volgorde hij zijn werkzaamheden moet uitvoeren.
- De kandidaat voert zijn werkzaamheden in een logische volgorde uit en kan de volgorde op eigen initiatief aanpassen als de werksituatie daar om vraagt.
- De kandidaat laat zien dat het werk als vanzelfsprekend voor hem is.

BPV: examenbeoordeling is gemiddelde indruk

In aanvulling op deze portretten geldt voor de examenbeoordeling in de BPV, dat het daarbij niet gaat om plusjes en minnetjes per keer dat de kandidaat iets goed of fout doet. Waar het wel om gaat, is de gemiddelde indruk die de leermeester van de prestaties van de kandidaat heeft. Als hij de kandidaat regelmatig tijdens zijn werk observeert, krijgt hij bij elk beoordelingscriterium op het beoordelingsformulier een beeld of de kandidaat dit over het algemeen onvoldoende, voldoende of goed doet.

Beoordeling toelichten – in elk geval bij ‘o’

Als de beoordelaar een ‘o’ voor een beoordelingscriterium geeft, moet hij altijd kort opschrijven wat de reden hiervoor is. Dit is een eis van de Onderwijsinspectie. Maar het is ook belangrijke informatie als een kandidaat zakt of als hij een klacht wil indienen over de beoordeling.

De beoordelaar kan en mag ook een toelichting geven bij een ‘v’ of een ‘g’. Bijvoorbeeld als de kandidaat wel een foutje maakte, maar toch een ‘v’ of een ‘g’ krijgt.

De beoordelaar kan deze toelichting op het bijgevoegde notitieblad zetten. Het is het duidelijkst als hij vóór elke opmerking het nummer van het bijbehorende beoordelingscriterium zet.

Ook vermelden op het notitieblad bij het beoordelingsformulier

Als de beoordelaar de kandidaat vraagt waarom hij iets op een bepaalde manier (heeft) aan(ge)pakt, moet hij zowel zijn vraag noteren als het antwoord dat de kandidaat daarop geeft.

Daarnaast moet de beoordelaar het ook opschrijven als de kandidaat opmerkingen heeft.

Bijvoorbeeld over de omvang of moeilijkheidsgraad van de werkzaamheden die hij moe(s)t uitvoeren, of over de beschikbaarheid en/of geschiktheid van hulpmiddelen, en/of over defecten daaraan.

Al deze informatie kan later van belang zijn. Bijvoorbeeld als de kandidaat bezwaar maakt tegen de beoordeling.

Verantwoording van de gekozen beoordelingsschalen

Waarom de beoordelingsschaal 'o/v/g'?

Stem heeft voor de beoordeling van praktische (BPV- en Proeve-) examens gekozen voor de beoordelingsschalen 'o/v/g'. De reden hiervoor is, dat scholen hebben aangegeven dat zij op detailniveau (het niveau van de beoordelingscriteria) een onderscheid willen maken tussen gemiddelde en excellente studenten. Toetstechnisch is bovendien veel te zeggen voor het gebruik van zo'n positief onevenwichtige schaal - dus: een schaal waarbij meer oordelen bóven de cesuur mogelijk zijn dan eronder (Bron: H. Kuhlmeier en M. van Kempen, Formuleringsaspecten van beoordelingsschalen, Tijdschrift voor Examens, maart 2010).

Waarom cijfers voor Proeven van Bekwaamheid en BPV-examenbeoordeling?

Stem drukt zowel bij theoretische als praktische (Proeve- en BPV-) examens het resultaat in cijfers uit. Dit omdat de deelnemende scholen hebben aangegeven dat zij over de hele linie met cijfers wilden werken. De reden hiervoor is, dat het de uiteindelijke cijferlijst bij het diploma eenduidiger maakt. Dat is belangrijk voor studenten die na afronding van hun mbo-opleiding op niveau 4 naar het hbo willen, en soms ook voor studenten die binnen het mbo naar een hoger niveau willen doorstromen.

Cijferbepaling

Uitgangspunten cijferbepaling

Uitgangspunt 1: \geq voldoende voor \geq 75% beoordelingscriteria inclusief alle *-criteria

Om een Proeve of BPV-examenbeoordeling met een voldoende cijfer te kunnen afronden, moet de kandidaat minimaal voldoende scoren op ten minste 75% van de beoordelingscriteria, waaronder in elk geval alle stercriteria.

Uitgangspunt 2: minimaal 1 ster criterium per werkproces

Als alleen de eis van '75% minimaal voldoende' zou gelden, zou het in theorie mogelijk zijn dat een kandidaat één of enkele werkprocessen onvoldoende beheerst en toch de Proeve of BPV-examenbeoordeling met een voldoende beoordeling afrondt. De onvoldoendes die hij bij dat (of die) werkproces(sen) haalt, zou hij in dat geval namelijk kunnen compenseren met voldoende en goeds bij andere werkprocessen. Dit is onwenselijk, en het strookt ook niet met de eisen van de Onderwijsinspectie.

Daarom hoort bij elk werkproces dat in een Proeve of BPV-examenbeoordeling wordt beoordeeld, minimaal één ster criterium. Een ster criterium heeft betrekking op de kern van het betreffende werkproces. Dit kan het werkprocesresultaat zijn, maar ook een handeling of gedraging die noodzakelijk is om het gewenste resultaat te kunnen bereiken. Voor dat ster criterium móét de kandidaat minimaal een voldoende halen, om uiteindelijk op een cijfer van 5,5 of hoger te kunnen uitkomen.

De stercriteria zorgen dus dat een kandidaat een Proeve of BPV-beoordeling alleen met een voldoende cijfer kan afsluiten als hij alle werkprocessen die daarin beoordeeld worden, ten minste voldoende beheerst.

Elders in dit verantwoordingsdocument vindt u de rekenkundige formules waarin deze twee uitgangspunten verwerkt zijn.

Cijferberekeningstool

Stem levert een online cijferberekeningstool voor het bepalen van cijfers voor praktische (BPV- en Proeve-) examens. Deze rekentool staat op www.stichtingstem.nl. In de organisatorhandleiding staat een uitleg over het gebruik van de tool.

De formules achter de cijferberekeningstool

In het kort komt de berekening van het cijfer op het volgende neer:

- Heeft een kandidaat allemaal V 's dan wordt het cijfer 7,4;
- Naarmate een kandidaat meer G 's scoort wordt het cijfer hoger tot aan 10;
- Naarmate een kandidaat meer O 's scoort wordt het cijfer lager;
- Wordt het minder dan 75% voldoende dan wordt het 5,4 of lager;
- Bij dit alles moeten de stercriteria voldoende zijn;
- Is een ster criterium onvoldoende dan is het cijfer lager dan 5,5.

De cesuur ligt dus op 75%. Om een voldoende te kunnen halen moet 75% van de criteria voldoende zijn. Met als voorwaarde dat de stercriteria voldoende zijn.

De cijferberekeningstool bevat twee *mogelijke* berekeningen. De ene wordt toegepast als de kandidaat voor alle stercriteria minimaal een voldoende heeft. De andere geldt als de kandidaat een onvoldoende heeft voor één of meer stercriteria. Hierna worden beide mogelijke berekeningen stap voor stap weergegeven. Bij allebei staat ook een voorbeeld.

BEREKENING 1: alle *-criteria minimaal voldoende

Heeft de kandidaat voor alle *-criteria minimaal een voldoende? Dan wordt zijn cijfer als volgt handmatig berekend:

- tel het aantal (*- en gewone) beoordelingscriteria waarvoor de kandidaat een voldoende heeft behaald en noteer dit
- deel 7,4 door het totale aantal (*- en gewone) beoordelingscriteria
- vermenigvuldig de onafgeronde uitkomst van b) met a)
- tel het aantal (*- en gewone) beoordelingscriteria waarvoor de kandidaat een goed heeft behaald en noteer dit
- deel 10 door het totale aantal (*- en gewone) beoordelingscriteria
- vermenigvuldig de onafgeronde uitkomst van e) met d)
- tel de onafgeronde resultaten van c) en f) bij elkaar op, en rond het getal dat hier uitkomt af op één decimaal; dit is het eindcijfer van de kandidaat

Voorbeeld

Een Proeve wordt beoordeeld aan de hand van 12 gewone criteria en 8 *-criteria. In totaal zijn er dus 20 beoordelingscriteria.

Een kandidaat haalt de volgende scores:

- 4 *-criteria goed
- 4 *-criteria voldoende
- 6 gewone criteria goed
- 3 gewone criteria voldoende
- 3 gewone criteria onvoldoende

De kandidaat heeft (minimaal) een voldoende voor alle *-criteria. Berekening 1 is dus van toepassing.

Uitwerking

- aantal voldoende: $4 \text{ *-criteria} + 3 \text{ gewone criteria} = 7$
- $7,4 / \text{totaal aantal criteria} = 7,4 / 20 = 0,37$
- $b) \times a) = 0,37 \times 7 = 2,59$
- aantal goed: $4 \text{ *-criteria} + 6 \text{ gewone criteria} = 10$
- $10 / \text{totaal aantal criteria} = 10 / 20 = 0,5$
- $e) \times d) = 10 \times 0,5 = 5$
- $c) + f) = 2,59 + 5 = 7,59$; afgerond op één decimaal 7,6

BEREKENING 2: onvoldoende voor één of meer *-criteria

Heeft de kandidaat voor één of meer *-criteria een onvoldoende? Dan wordt zijn cijfer als volgt handmatig berekend:

- tel het aantal (*- en gewone) beoordelingscriteria waarvoor de kandidaat een voldoende heeft behaald, en noteer dit
- tel het aantal (*- en gewone) beoordelingscriteria waarvoor de kandidaat een goed heeft behaald, en noteer dit
- deel 5,4 door het totaal aantal (*- en gewone) criteria
- vermenigvuldig de onafgeronde uitkomst van c) met a)
- vermenigvuldig de onafgeronde uitkomst van c) met b)
- tel de onafgeronde resultaten van d) en e) bij elkaar op, en rond het getal dat hier uitkomt af op één decimaal; dit is het eindcijfer van de kandidaat

Voorbeeld

Een Proeve wordt beoordeeld aan de hand van 7 gewone criteria en 5 *-criteria. In totaal zijn er dus 12 beoordelingscriteria.

Een kandidaat haalt de volgende scores:

- 3 *-criteria voldoende
- 2 *-criteria onvoldoende
- 1 gewoon criterium goed
- 2 gewone criteria voldoende
- 4 gewone criteria onvoldoende

De kandidaat heeft een onvoldoende voor (één of) meer *-criteria. Berekening 2 is dus van toepassing.

Uitwerking

- aantal voldoende: $3 \text{ *-criteria} + 2 \text{ gewone criteria} = 5$
- aantal goed: $0 \text{ *-criteria} + 1 \text{ gewoon criterium} = 1$
- $5,4 / \text{totaal aantal beoordelingscriteria} = 5,4 / 12 = 0,45$
- $c) \times a) = 0,45 \times 5 = 2,25$
- $c) \times b) = 0,45 \times 1 = 0,45$
- $d) + e) = 2,25 + 0,45 = 2,70$; afgerond op één decimaal 2,7

Inzage geven in cijferberekeningstool en achterliggende formules

De informatie over de rekenkundige formules die de cijferberekeningstool toepast, is niet in de handleidingen opgenomen. Overigens mogen kandidaten en beoordelaars de cijferberekeningstool en de achterliggende rekenformules wel inzien. De organisator kan dus instemmen met eventuele inzageverzoeken van hun kant. Stem raadt de organisator wel aan, om er in zo'n geval voor te zorgen dat er iemand aanwezig is die een toelichting kan geven en eventuele vragen kan beantwoorden.

Eindcijfer per kerntaak bepalen

'Kern van het beroep' weegt mee bij bepaling kerntaakcijfer

Voor ieder examen van Stem krijgt de kandidaat een cijfer dat wordt afgerond op één decimaal. Stem gaat ervan uit dat de cijfers voor de Proeve(n) van Bekwaamheid, de BPV-examenbeoordeling en eventuele theorie-examens altijd meetellen bij de bepaling van het eindcijfer per kerntaak. Dit omdat deze examenonderdelen in alle gevallen betrekking hebben op de kern van het beroep. Overigens komt het met enige regelmaat voor, dat voor meerdere kerntaken precies dezelfde theoretische kennis vereist is, maar dat deze in de context van één van die kerntaken een meer complexe of gedetailleerde beheersing en toepassing vergt. Deze kennis wordt dan in de context van die ene kerntaak geëxamineerd, en het behaalde examencijfer weegt alleen bij de bepaling van het eindcijfer voor die kerntaak mee.

Weging 1:1

Stem is van oordeel dat alle cijfers die worden meegenomen bij de bepaling van het kerntaakcijfer, even zwaar moeten meewegen. Alle onderdelen die worden meegewogen, gelden immers als 'essentieel voor de uitoefening van het beroep'. Een verschil in weging zou de suggestie wekken dat het ene essentiële onderdeel toch nog net iets essentiëler is dan het andere. Eventuele uitzonderingen hierop zijn in de examenmix terug te vinden.